

ביאורים

אלישע הנביא קיבל לידיו תפקיד גדול וקשה. להיות נביאו, ובמידה מסויימת מנהיגו הרוחני, של הדור שאחרי אליהו הנביא. עם ישראל באותה תקופה היה מצוי בתקופה קשה מבחינה רוחנית. יצר העבודה הזרה היה עז, והעם התדרדר ונפל ברשתו פעם אחר פעם.

ברגעיו האחרונים של אליהו בעולם הזה, לפני עלייתו בסערה השמימה, ביקש ממנו אלישע הנביא לזכות 'לפי שניים' ברוחו. אלישע זקוק לכוח רוחני רב, וליכולת לעשות מופתים רבים אפילו יותר מאליהו רבו, כדי להתמודד עם הסחף הרוחני הקשה.

רבי יוסף אלבו הסביר לעיל שכוחו של המברך הוא ביצירת כלי אצל המתברך לקבלת השפע מלמעלה. לפי זה הוא כתב שאליהו יכול לתת יותר ממה שנמצא ברוחו בעולם הזה רק בעת שנלקח מן העולם. כך הוא מסביר את דברי אליהו הנביא לאלישע, שאם יזכה לראותו נלקח ממנו יקבל 'לפי שניים' ברוחו כבקשתו. הוא אומר שדבר זה התקיים בסיפור שמסופר בפסוקים בהמשך: מיד לאחר עלייתו של אליהו השמימה, אלישע היכה את מי הירדן ועבר באמצע. רבי יוסף אלבו מסביר שבאותה שעה נראה אליהו לאלישע, וזכה 'לפי שניים' ברוחו.

הוא מוסיף שאליהו הנביא המשיך להיות נוכח ולהתגלות ולפעול בעולם הזה גם לאחר הסתלקותו, וכפי שמצינו בספר דברי הימים, שהוא התגלה באמצעות מכתב שנשלח ממנו ליהורם מלך יהודה, שמלך לאחר הסתלקותו.

הרחבות

• גדול שימושה

נראה שהמפכה לא היה אלישע לבדו אלא אליהו היה עמו שגורא לו באותה שעה. על חשיבות הקשר בין התלמיד לבין רבו כתב הרב אביהוא שוורץ בשם הרב צבי יהודה קוק: "התלמיד בדרך כלל, מתעניין בדת עצמה ובתורה עצמה ולא באישיות... בתלמוד הירושלמי, אנו מקבלים הוראת קודש מיוחדת: "גידול אומר: כל האומר שמועה משם אומרה, יראה בעצמו כאילו בעל השמועה עומד לפניו, מה טעמא? בצלם יתהלך איש" [קידושין א, ז]. כאן מלמדים אותנו חכמים, שאדרבה, צריך התלמיד, לקשר את השמועה עם הדמות המיוחדת של אומרה, ועד כדי כך, עד שכאילו בעל השמועה עומד לפניו" [בדרך התורה הגואלת, עמוד קפב].

את המושג 'שימוש תלמידי חכמים' היה הרב צבי יהודה חוזר ומשנן לתלמידיו: "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה, שנאמר: "פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו" [מלכים ב, ג, יא] - למד לא נאמר אלא יצק" [ברכות ז:]. לימוד הוא דבר פרטי, כגון בירור הלכה או אמרה מסוימת. לעומת זאת, שימוש הוא עניין כללי שיש לו שני מובנים: א. התפתחות השכל והידע, בירור טעמים וסברות. ב. לא פחות מזה, שייכות אישית, התדבקות וקשר פסיכולוגי-נפשי" [שיחות הרצ"ה, תלמוד תורה, עמודים 193-195]. במהלך לימוד התורה אנו לא רק רוכשים ידע, אלא גם יוצרים חיבור נפשי עם מעבירי השמועה. בכך אנו מהווים חלק מהמהלך הארוך של מסירת התורה שהתחיל בהר סיני, ונמשך דרך כל גדולי ישראל בכל הדורות עד ימינו אנו.

ולשון "הקשית לשאול" יורה שאין פרוש "פי שנים ברוחך" כמו "כיר לתת לו פי שנים" [דברים כא, יז] האמור בבכור, כמו שכתבו קצת המפרשים¹ "רד"ק בשם אביו, רלב"ג], שאם כן לא היה אומר לו "הקשית לשאול", שהרי אלישע היה ראוי לנבואה מעצמו יותר משאר בני הנביאים, אף על פי שהם שמשו את אליהו קדם אלישע והיו מכינים עצמן לנבואה יותר ממנו, שכתב נאמר לאליהו בהר הכרמל: "ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיך" [מלכים א יט, טז], ולמה הקשה לשאל כשיהיה הוא הבכור בכל בני הנביאים לקחת פי שנים כאחד מהם, אבל האמת הוא ששאל לו פי שנים ברוח אליהו במה שהיה קדם הלקיחה, וכן היה לו, שנסי אליהו היו שמונה ונסי אלישע ששה עשר.

וכן הסכימו רבותינו זכרונם לברכה בזה בפרק ראשון ממסכת חלין [ז:], וכן יראה מלשון הפתוב שאליהו היה נראה לאלישע אחר הלקיחה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שהיה נראה לקצת החסידים מחכמי התלמוד, אמר הפתוב: "וירם את אדרת אליהו אשר נפלה מעליו וישב ויעמוד על שפת הירדן ויאמר איה ה' אלהי אליהו אף הוא ויכה את המים ויחצו הנה ונהנה ויעברו אלישע", שאחר שכתב ויעברו אלישע ולא כתבו ויעברו בלבד, נראה שהמפכה לא היה אלישע לבדו אלא אליהו היה עמו שגורא לו באותה שעה, ועליו נאמר אף הוא ויכה את המים.

וכן מצאתי פתוב בשם קדומי המפרשים שאליהו נראה לאלישע באותה שעה, ואז נחה רוח אליהו על אלישע ונתקיים בו שהיה לו פי שנים ברוחו, לפי שגורא אותו אחר שלקח מעמו, וכן מצינו שאחר הלקיחה פתוב על יהורם בן יהושפט מלך יהודה: "ויבא אליו מכתב מאליהו הנביא" [דברי הימים ב כא, יב], שגורא שהיה אז נמצא בין האנשים ומתקן מעשיהם.

אחר הלקיחה אליהו היה נמצא בין האנשים

¹הקשית לשאול - כך אמר אליהו לאלישע על בקשתו. כמו שכתבו קצת המפרשים - לפי פירוש זה אלישע קיבל פי שנים משאר בני הנביאים ולא כתב וכו' - בפסוק "ויעבורו אלישע" המילה אלישע מיותרת, ונועדה להדגיש שאליהו היה עמו.

